

WATERMANAGEMENT IN INDIA:

‘Overheid
zwicht voor
dure oplos-
singen van
internationale
bedrijven’

Tekst en beeld John Stoker

“Sri Aqua Farms produceert 40.000 liter bronwater per dag, voor Chennai, voor de meest dorstige stad van India”, zegt een van de vijf eigenaren Ranjiv Baskaran bij twee grote elektropompen, die het water van vijftien meter diepte naar Baskaran’s smetvrije drinkwaterfabriekje pompen. Daar verpakken zijn zeventien werknemers in witte overals, met witte haarnetten en schoenen omsloten door witte kunststof zakken, het water in flessen van een kwart tot twintig liter.

Zes jaar geleden zag Baskaran een gat in de markt. Daarop bundelden hij en vier andere ongeschoolde landbouwers uit Kachikkadu, een dorp honderd kilometer van de kustplaats Chennai, hun krachten. Ze leenden elk 20.000 euro van de bank en bouwden een drinkwaterbedrijfje. Ze boeren goed. “Volgend jaar hebben we al onze leningen afgelost”, zegt Baskaran enthousiast.

Bronwaterwinning is *big business* in India. De helft van de industrie bevindt zich in de zuidoostelijke deelstaat Tamil Nadu. Daarvan is het grootste deel weer gevestigd rondom de hoofdplaats Chennai. Bronwaterbedrijven brengen dagelijks in verpakkingen van een kwart liter tot tankers van 12.000 liter, de onvoorstelbare hoeveelheid van 100 miljoen liter van het witte goud naar de vierde stad van India. Ook Coca-Cola en PepsiCo hebben zich op deze lucratieve markt gestort.

PAPPEN EN NATHOUDEN

Chennai is één van de steden met de grootste watertekorten van India. Drinkwaterfabrieken schieten er als paddenstoelen uit de grond. En de overheid draagt grandioze oplossingen aan. Maar het basale antwoord op de tekorten is herstellen wat eens fout is gegaan, zegt hoogleraar Saravanan Janakarajan.

Voor de drinkwatervoorziening van Chennai werd een 400 kilometer lang kanaal gegraven van de Krishna rivier tot een reservoir dichtbij de stad; een kostbaar project dat de echte oorzaak van het tekortprobleem niet aanpakte

De schaduwzijde van die winning ondervinden akkerbouwers als Mari Pulli en zijn buurman Aadi Kartheera. Driehonderd meter ten zuiden van Sri Aqua Farms, in een veld vol jonge jowar, staren zij ontgoocheld in hun waterput; het peil daalt elk jaar verder. Dit jaar weten ze het water nog net naar boven te halen met een pompje op volle toeren, dat ratelt en kraakt aan alle kanten. Volgend jaar wanneer zij de put dieper uitgegraven hebben, moet er een nieuwe pomp komen met een grotere capaciteit. Pulli zucht: "Maar daarvoor hebben we het geld niet."

CONFLICTEN

"Bronwaterwinning leidt in de wijde omgeving tot – soms gewelddadige – conflicten tussen profijttrekkers en verliezers", zegt hoogleraar Saravanan Janakarajan op zijn kantoor in een kalme universiteitswijk van Zuid-Chennai. De econoom aan het Madras Institute of Development Studies (MIDS)

onderzoekt al meer dan twintig jaar de oorzaken en gevolgen van de tekorten – zo nu en dan samen met het in Den Haag gevestigde International Water en Sanitation Centre (IRC). "De verliezers zijn boeren die geen water verkopen en de landloze seizoenarbeiders. Hun inkomen daalt gestaag. Op een gegeven moment pakken ze hun boeltje en vertrekken ze noodgedwongen naar steden als Chennai."

Eenmaal in de hoofdplaats ontdekken ze zelf waarom in de deelstaat de bronwaterindustrie floreert: de bevolking heeft er maar twee uur per dag leidingwater. "In jaren met relatief weinig regenval stroomt er amper water door de leidingen", zegt Janakarajan.

Hij moet zich als elke andere inwoner van Chennai aanpassen aan de omstandigheden: "Want douchen, toiletteren en afwassen alleen tussen twee en vier uur 's nachts is niet praktisch". Dus samen met vijftien andere huishoudens in zijn flatgebouw liet hij een wateropslagtank installeren. >

Saravanan Janakarajan: "In jaren met weinig regenval stroomt hier amper water door de leidingen"

Die wordt om de paar dagen gevuld wanneer een tankwagen water brengt.

GROTE PROJECTEN

Om het aanbod aan leidingwater te vergroten, startte de overheid enkele grandioze projecten. Zo werd alleen voor het doel van drinkwatervoorziening tussen de Krishna rivier, gelegen in een noordelijke deelstaat, en een reservoir nabij Chennai, een 400 kilometer lang kanaal gegraven. Vanuit het zuiden brengt een ander 250 kilometer lang kanaal, water naar de stad. Verder liet Chennai twee dure waterontziltingsfabrieken bouwen, de twee grootste van India die beide 100 miljoen liter water per dag ontzouten.

"Maar ook die oplossingen waren volstrekt ontoereikend. Voor een antwoord moet je eerst vaststellen hoe de tekorten zijn ontstaan. Dat begon in de jaren negentig", aldus Janakarajan. De economie van India leefde toen op; in steden nam de bedrijvigheid toe; en de straatarme bevolking trok naar de stad. Tamil Nadu verstedelijkte sneller dan welke andere deelstaat ook; Chennai groeide als kool. Niet alleen neemt door de bevolkingsaanwas de vraag naar water toe, maar ook verminderde door de bouwwoede die volgde op de volksverhuizing, de hoeveelheid beschikbaar grondwater. Want de stedenbouwers hadden geen rekening gehouden met de drinkwatervoorziening voor de langere termijn; ze hadden niet gepland; ze gooiden de vele waterbekkens die stad en omgeving rijk waren, dicht en plaatsten er woningen op. Hierdoor verzamelde het regenwater zich niet langer in de bekkens en sijpelde dat ook niet door naar het grondwater. Tegenwoordig stroomt de regen, die voornamelijk neerdaalt in vier moessonmaanden, via de rivieren, vier stinkende open riolen, naar de Indische oceaan. De overgebleven waterbekkens functioneren feitelijk als vuilnisbelten. Door dit alles, zegt Janakarajan, bereikt slechts vijf procent van het regenwater het grondwater, daalt het grondwaterpeil onder Chennai heel snel en stroomt het zeewater landinwaarts waar het landbouwgebieden tot tien kilometer verzilt; akkerbouwers klagten steen en been.

OPLOSSING

De meest basale en goedkope oplossing waarvoor Chennai, volgens Janakarajan, sowieso moet kiezen, zijn maatregelen die er voor zorgen dat regenwater het grondwater weer weet te bereiken. "Uit bestaande waterbekkens moet het

BRONWATER

De omzet van de Indiase bronwaterindustrie was in 2012 1,36 miljard euro. Een groei van 19 procent in vergelijking met het voorgaande jaar. De grootste speler op de markt is Bisleri, een Indiaas bedrijf, met een aandeel van 36 procent. Daarna volgen twee multinationals: Coca-Cola met 25 procent en PepsiCo met 15 procent.

Verkoop van bronwater is big business in Chennai

vuil verwijderd worden en nieuwe waterbekkens moeten gegraven worden. Die moeten de neerslag in het korte hevige regenseizoen opnieuw gaan opvangen en vasthouden." Dat heet regenwater oogsten. In Noord-India starten niet-gouvernementele organisaties het ene na het andere *regenwater-oogst-project* op. Ook Janakarajan pleit al jaren voor deze traditionele Indiase oplossing.

De overheid negeert dit, maar begint ogenschijnlijk zonder enige terughoudendheid aan megaprojecten. Janakarajan: "Ze zwichten voor nationale en internationale bedrijven die lobbyen voor bijvoorbeeld ontziltinstallaties. Dure oplossingen hebben hogere marges." Waarop doelt hij? Op de alomtegenwoordige corruptie die ook op dit terrein de besluitvorming van ambtenaren beïnvloedt? Janakarajan antwoordt met een schelmse glimlach: "Voor de aankomende jaren heeft de overheid voldoende maatregelen genomen om de boel niet te laten escaleren, maar te weinig om de watertekorten op te lossen." |

WATERAANBOD

Volgens de opstellers van het Global Environment Outlook 5 rapport van het VN-milieuprogramma (UNEP) baren de watertekorten in Zuid-Azië en drie andere regio's, de meeste zorgen. De omgeving van Chennai is ingedeeld in de hoogste categorie: ernstige tekorten. En dat terwijl Chennai anderhalf maal zoveel regen krijgt als Amsterdam.

Het wateraanbod per hoofd van de bevolking is in Chennai officieel 75 liter per dag. Maar met verliezen nadert dat eerder 50 liter per dag (in Nederland: 125 liter per dag).